

VASUN PAIKALLISET OSIOT

1.2. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma

Kauniaisten paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma koostuu valtakunnallisista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, joita on täydennetty Kauniaisten painotuksilla. Paikalliset osiot ovat asiakirjassa sinisellä tekstillä. Lapsen ja perheen hyvinvointi on keskiössä, ja toimintaa ohjaa Kauniaisten arvojen ohella varhaiskasvatuksen visio "Vahvat juuret, kantavat siivet". Varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu yhtäpitävänä suomen- ja ruotsinkielisenä suunnitelmana, joka on hyväksytty suomen- ja ruotsinkielisessä opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnassa kesäkuussa 2022.

Kauniaisten paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma määrittelee, ohjaa ja tukee varhaiskasvatuksen järjestämistä kaikissa Kauniaisten alueella toimivissa suomen- ja ruotsinkielisissä kunnallisissa ja yksityisissä varhaiskasvatuyksiköissä. Varhaiskasvatussuunnitelmassa esitellään myös avointa perhetoimintaa osana lapsen kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin tukea. Varhaiskasvatuyksiköiden vuosittain 15.9. mennessä laatimat toimintasuunnitelmat (liite 1) tarkentavat varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista kussakin varhaiskasvatuyksikössä yksikön erityispiirteet huomioiden. Toimintasuunnitelmien lisäksi ryhmissä laaditaan ns. Tiimin pedagoginen sitoumus (liite 2).

Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman päivittämiseen vuoden 2022 varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti osallistui varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstön eri ammattiryhmistä koostuva työryhmä. Työskentelyä johti varhaiskasvatuspäällikkö. Päivityksessä hyödynnettiin vuoden 2019 kunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa, johon jokaista yksikköä ennen työstöä oli pyydetty kommentoimaan, mitä tulee päivittää ja miten. Huoltajien ja lasten osallistamisessa hyödynnettiin vuoden 2020 lopussa toteutettua asiakaskyselyä ja sen yhteydessä huoltajien esiin tuomia lastensa ja omia huomioitaan. Teksteihin pyydettiin ennen valiokuntakäsittelyä kommentteja perusopetuksen sekä sosiaali- ja terveystoimen keskeisiltä yhteyshenkilöiltä monialaisissa KOHVA (Kasvun, Oppimisen ja Hyvinvoinnin Valmistelu)- sekä HYTE (Hyvinvointi ja Terveys) -kokouksissa.

Varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista arvioidaan varhaiskasvatusta antavissa yksiköissä vuosittain ryhmien toiminnan arvioinnin yhteydessä, sekä varhaiskasvatuksen johtoryhmässä kokonaisuutena. Lasten, huoltajien ja henkilöstön antaman palautteen pohjalta varhaiskasvatussuunnitelman paikallisia osioita päivitetään tarvittaessa.

1.3. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma eli VASU (liite 3) on pedagoginen asiakirja, jonka laatimisesta vastaa ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja (VO). Lapsen VASU laaditaan kahden kuukauden kuluessa siitä, kun lapsi on aloittanut varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen opettaja kutsuu koolle ja käy VASU-keskustelun lapsen huoltajien kanssa vähintään kaksi kertaa toimintavuoden aikana hyödyntäen koko tiimin osaamista. Lapsen ja perheen kanssa käytäviä muita keskusteluja, kuten Lapset puheeksi -keskustelu (LP) tai laajaan terveystarkastukseen liittyvä keskustelu voidaan yhdistää lapsen VASU-keskusteluun. Lapsen VASU kirjataan sähköiselle lomakkeelle, joka toimitetaan

myös huoltajien nähtäväksi esim. sähköisen asioinnin kautta. Lasta kuullaan erillisen lomakkeen (liite 4) avulla, ja se liitetään lapsen VASU:un.

Prosessikuvaus:

1. Varhaiskasvatuksen opettaja (VO) esivalmistee lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa (VASU:a).
2. VO kutsuu huoltajat ja mahdolliset muut osallistujat (esim. varhaiskasvatuksen erityisopettaja eli VEO, varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuuriopettaja eli KieKu) lapsen VASU-keskusteluun. Jaetussa huoltajuudessa molemmat huoltajat kutsutaan yhteiseen VASU-keskusteluun, johon voi osallistua myös muita lapsen elämään vaikuttavia henkilöitä vain molempien huoltajien suostumuksella. Edellä mainituissa tapauksessa koollekutsuja varmistaa suostumukset huoltajilta.
3. Tiimi keskustelee esivalmistellun lapsen VASU:n pohjalta.
4. VO tai muu ryhmän kasvatusvastuullinen työntekijä pitää Lapset Puheeksi –keskustelun huoltajien kanssa ennen lapsen ensimmäisen VASU:n laadintaa tai sen yhteydessä.
5. VO keskustelee huoltajien kanssa lapsen VASU:sta ja laatii lapsen VASU:n.
6. VO esittelee lapselle laaditun VASU:n muulle tiimille ja tiimi keskustelee lapsen VASU:n pohjalta.
7. Suunnitelma on laadittu, kun enintään 2 kuukautta on kulunut lapsen aloittamisesta varhaiskasvatuksessa.

Lapsen VASU oleellisine liitteineen on pysyvästi arkistoitava asiakirja. Lapsen siirtyessä yksiköstä toiseen lapsen VASU sekä muut mahdolliset asiakirjat siirtyvät edellisestä yksiköstä lapsen mukana silloin, kun siirto tapahtuu Kauniaisten kaupungin sisällä. Kun lapsi siirtyy toisen kunnan alueelle tai yksityiseen varhaiskasvatukseen, asiakirjat arkistoidaan ja kopiot niistä luovutetaan lapsen huoltajille siirrettäväksi uuteen yksikköön.

1.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Inklusiota ja inklusiivista otetta kaikessa toiminnassa on avattu enemmän luvussa 4. Lapsen saamaan tukeen liittyvät hallintopäätökset tekee varhaiskasvatuspäällikkö. Päätös tehdään varhaiskasvatusyksikön johtajan esityksestä VEO:n asiantuntemusta kuullen. Tukeen liittyvä päätösprosessi kuvataan tarkemmin luvussa 5.

2.2. Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

Varhaiskasvatusta järjestetään kunnallisissa ja yksityisissä varhaiskasvatusyksiköissä. Yksityiset varhaiskasvatuspalvelut erilaisine painotuksineen ovat niiden sijaintikunnasta riippumatta Kauniaisissa asuvien perheiden käytettävissä. Kaupunki tukee yksityistä varhaiskasvatusta käyttäviä perheitä sekä palvelusetelin että yksityisen hoidon tuen kuntalisän muodossa.

Kauniaisissa elävä kaksikielisyys koetaan tärkeäksi, ja varhaiskasvatuksessa vahvistamme myönteistä asennetta toista kotimaista kieltä ja kulttuuria kohtaan. Ruotsinkielinen kielikylpypäiväkoti antaa suomenkielisten perheiden lapsille mahdollisuuden omaksua syvemmin uutta kieltä. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen jälkeen lasten kielikylpyohjelma jatkuu suomenkielisen koulun kielikylpyluokilla.

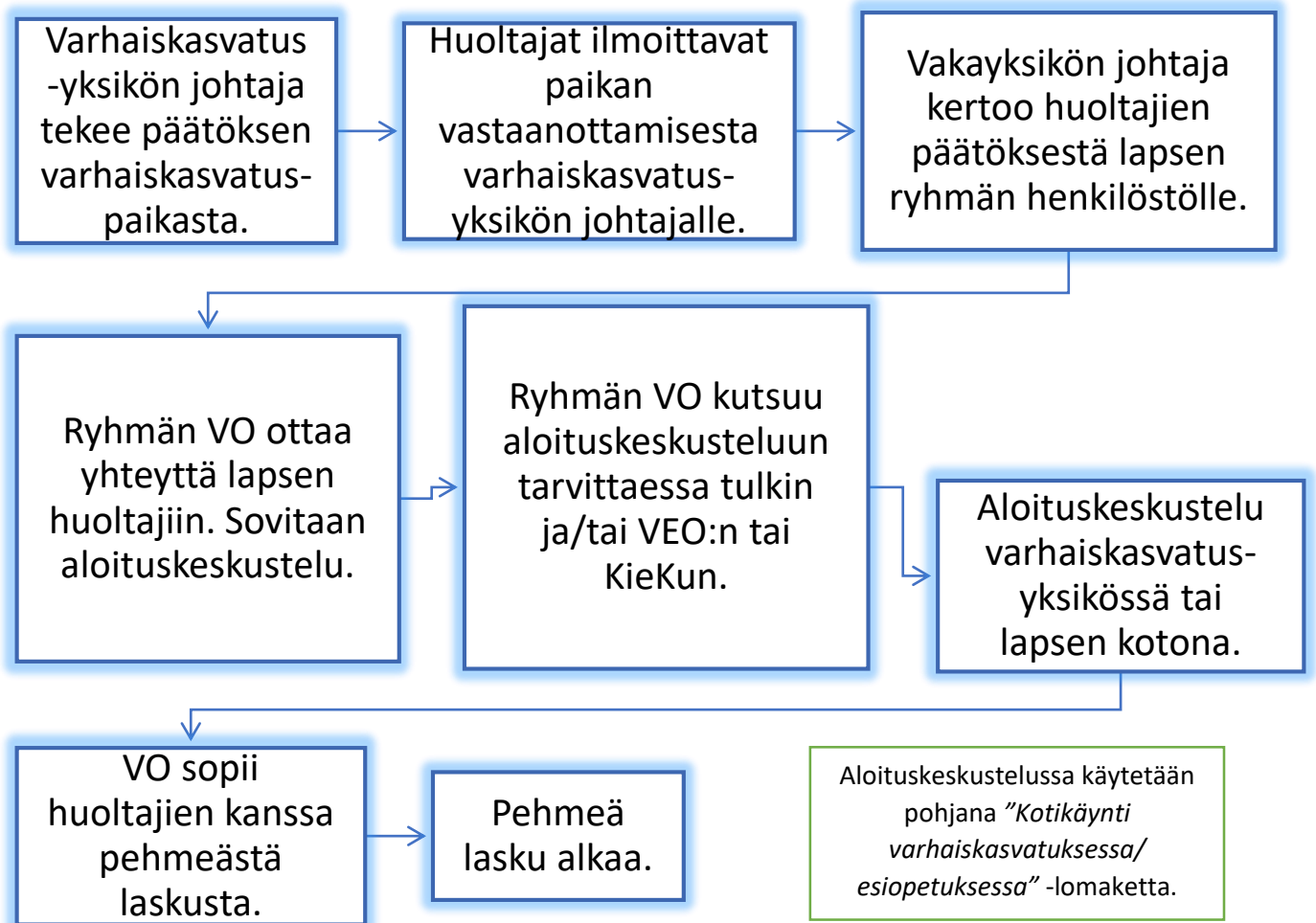
Ympäri vuorokautista hoitoa on tarjolla niille lapsille, jotka tarvitsevat sitä huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi. Valiokunnat ovat laatineet erilliset kriteerit lapsen vuorohoitopaikan myöntämiseksi.

2.3. Varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua

Varhaiskasvatuksen aloitusvaiheessa käytämme "pehmeän laskun" -mallia, jonka tarkoituksena on luoda turvallinen aloitus. Pehmeän laskun malliin kuuluu kotikäynti ennen varhaiskasvatuksen aloittamista. Tiivis

yhteistyö huoltajien kanssa korostuu erityisesti ensimmäisten viikkojen aikana. Huoltajat ovat tervetulleita varhaiskasvatusyksikköön seuraamaan lapsensa arkea. Pehmeän laskun mallia voidaan tarvittaessa soveltaa myös lapsen vaihtaessa ryhmää tai yksikköä.

LAPSEN ALOITUSPROSESSI VARHAISKASVATUKSESSA/ESIOPETUKSESSA

Paikallinen kuvio 1: lapsen aloittaminen varhaiskasvatuksessa

2.4. Arvoperusta

Varhaiskasvatuksen toiminnassa ja tavoitteissa näkyvät paitsi varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kuvatut perusarvot myös Kauniaisten kuntastrategia vuosille 2023–2030, sekä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kantava visio *“Vahvat juuret, kantavat siivet”*. Varhaiskasvatuksen toiminnassa vaalitaan ympäristöä ja toimimme Hiilineutraali Grani 2035 kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti. Ympäristökasvatuksesta tulee luonteva ja pysyvä osa Kauniaisten varhaiskasvatuksen arkea. Tätä on tarkennettu liitteenä olevassa Ympäristökasvatussuunnitelmassa (liite 5). Arvoperustan ajatusta tasa-arvoisesta ja yhdenvertaisesta varhaiskasvatuksesta avataan lisää Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjassa (liite 6).

3.1. Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet

Niin aikuiset kuin lapsetkin oppivat, kasvavat ja kehittyvät vuorovaikutuksessa. Tämä on kokonaisvaltainen, kaikkialla tapahtuva elinikäinen prosessi. Oppivassa yhteisössä lapset ja aikuiset toimivat yhdessä uusia ja erilaisia toimintatapoja suunnitellen, kokeillen ja arvioiden. Kokemus yhteisöllisyydestä ja yhteenkuulumisesta ovat oppimisen ja osallisuuden kannalta keskeisiä ominaisuuksia. Yhteisö rohkaisee kokeiluun, yrittämiseen ja sinnikkyteen sekä sallii myös erehtymisen.

Henkilöstöllä on refleктоiva työote suhteessa itseensä, tiimiinsä ja koko työyhteisöönsä, sekä aito halu kehittyä työssään. Jokaisen työntekijän tulee saada osaamisensa kehittämiseen muun henkilöstön ja esimiehensä palautetta, ohjaamista ja tukea. Yhteisten kokousten ja tiimipalaverien lisäksi jokaisessa yksikössä järjestetään säännöllisesti teemallisia kokouksia eri ammattiryhmille. Kokouksissa keskustellaan ajankohtaisista asioista, arvioidaan toimintaa ja jaetaan kokemuksia.

VO:lla on keskeinen vastuu tiimensä toiminnan suunnittelusta, arvioinnista ja kehittämisestä. Kaiken toiminnan tulee olla pedagogisesti perusteltua (kokopäiväpedagogiikka). Pedagogiikan toteutumista, sen laatua ja arviointia on avattu enemmän luvussa 4. Yhdessä sovittujen tavoitteiden ja tehtävien pohdinta, työn säännöllinen arviointi sekä huoltajilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute edistävät tiimien ja yhteisön oppimista. Yhteistyö niin ryhmien välillä kuin koko työyhteisön tasolla voi olla erilaisten tapahtumien järjestämistä, toiminnan toteuttamista yhteistyössä tai erilaisten ammatillisten työskentelytapojen ja näkökulmien jakamista työyhteisön jäsenten kesken.

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa kehitetään leikkiä edistäviä toimintatapoja ja oppimisympäristöjä. Leikin merkitystä on avattu luvussa 4.4.

Lapsen osallisuudella tarkoitetaan varhaiskasvatuksessa sitä, että lapsi on aktiivinen toimija ja ryhmänsä jäsen. Heidän ajatuksiaan ja mielipiteitään paitsi kuullaan, myös huomioidaan varhaiskasvatuksen arjessa ja toiminnassa. Lapsella tulee olla mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä liittyviin asioihin sekä tulla ymmärretyksi ja hyväksytyksi omana itsenään. Jotta lapsi voisi kokea osallisuutta, ympäristön pitää olla turvallinen. Turvallisuus luodaan vuorovaikutuksella, kiintymyssuhteilla sekä ryhmän yhteisesti sovitulla säännöllillä ja johdonmukaisuudella. Turvallisessa ympäristössä tuetaan lapsen oman identiteetin ja itsetunnin kehitystä. Jokaista ryhmän jäsentä arvostetaan ja kunnioitetaan sekä kuullaan siten, että jokaiselle syntyy tunne joukkoon kuulumisesta. Inklusiivisessa toimintakulttuurissa aikuiset osoittavat lapsille esimerkiksi yhdenvertaisessa ja tasa-arvoisessa yhteisössä toimimista. Yhdenvertaisuus ei merkitse samanlaisuutta. Inklusiivisessa toimintakulttuurissa on aina huomioitava lapsen etu, eikä esimerkiksi lapsen eristäminen ryhmästä ole lapsen edun mukaista. Puitteet pedagogiselle toiminnalle suunnitellaan kaikkia lapsia palvelevaksi ja inklusiiviseksi, jolloin jokainen lapsi pääsee osalliseksi kaikkeen toimintaan.

Oikeus omaan kieleen sekä omaan kulttuuriin ja katsomukseen ovat perusoikeuksia, jotka huomioidaan kaikissa varhaiskasvatusyksiköissä. Kussakin varhaiskasvatusryhmässä esiintyvien kielten lisäksi Kauniaisissa tutustutaan leikin kautta myös toiseen kotimaiseen kieleen.

Kielitietoinen varhaiskasvatus kuuluu kaikille lapsille. Henkilöstö ymmärtää kielen merkityksen varhaiskasvatuksessa ja näkee kielellisen moninaisuuden voimavarana ja rikkautena. Kauniaisissa kielitietoisuuden varhaiskasvatuksen kehittämisen tukena on Kieli-, kulttuuri ja katsomustietoisuuden varhaiskasvatuksen käsikirja (liite 6).

Kulttuurista kestävää kehitystä edistetään lapsiryhmässä tutustumalla eri kulttuureihin. Henkilökunta huolehtii siitä, että kulttuurinen moninaisuus tulee tutuksi kaikille ryhmän lapsille. Tästä lisää liitteenä olevassa Ympäristökasvatussuunnitelmassa (liite 5).

Perustehtävämme on varhaiskasvatusryhmien turvallisuuden vaaliminen sekä väkivallan, kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän ehkäisy. Yksiköissä toimitaan Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelman (liite 9) mukaisesti.

Koemme tärkeäksi lasten tunne- ja hyvinvointitaitojen tukemisen läpi toimintavuoden. Kauniaisten TJR-työryhmä on laatinut henkilöstön tueksi lasten Tunne- ja kaveritaitojen polku –työkalun (liite 7). Työkalu on tehty tunnetaitojen sekä sosiaalisten taitojen tukemiseksi varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Työkalu tukee myös ammatillista reflektointia. Toiminnassamme on tärkeää antaa lapsille positiivista palautetta ja lapset saavat harjoitella tunteiden säätelyä ja ongelman ratkaisua aikuisen tuella turvallisessa ympäristössä.

Varhaiskasvatusyksiköillä on vuosittain päivitettävä Turvallisuuksuunnitelma (liite 8). Lasten kanssa harjoitellaan hätätilanteissa toimimista. Kaikilla työntekijöillä on velvollisuus huolehtia ympäristön turvallisuudesta. Henkilökunta tekee vikailmoituksen puutteista fyysisen ympäristön turvallisuudessa.

Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys ovat osa toimintakulttuurin kehittämistä. Kestävää elämäntapaa varhaiskasvatuksen arjessa kuvataan Kauniaisten varhaiskasvatukselle laaditussa Ympäristökasvatussuunnitelmassa (liite 5)

3.2. Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt

Oppimisympäristöissä huomioidaan psyykinen, sosiaalinen sekä fyysinen ulottuvuus. Tavoitteena on suunnitella, rakentaa ja arvioida oppimisympäristöjä yhdessä lasten kanssa heidän tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden mukaan. Monipuolinen oppimisympäristö on kasvua ja oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen. Oppimisympäristö rakentaa lasten leikin, liikkumisen, tutkimisen, ihmettelyn, taiteellisen kokemisen ja ilmaisun sekä laadukkaan vuorovaikutuksen maailmaa. Varhaiskasvatuksessa oppimisympäristön rakentaminen pohjautuu toiminnallisiin sekä esteettisiin näkökulmiin, jolloin lapsille syntyy pystyvyyden ja osallisuuden kokemuksia samalla kun harmoninen, selkeä ja luova ympäristö sekä rauhoittaa että innostaa turvalliseen varhaiskasvatuksen arkeen.

Leikkitilat ovat ikä- ja kehitystasoon nähden sopivia auttaen siten lapsia sitoutumaan pitkäkestoiseen leikkiin. Materiaalit ja välineet leikkiin sekä muuhun luovaan toimintaan ovat lasten ulottuvilla ja saatavilla turvallisuus huomioiden. Arjen kiireettömyys ja rauhallisuus, sekä pienryhmätoiminta luovat tärkeän pohjan lasten turvalliselle ololle. Joustava ja lasten päivärytmiä mukaileva arki mahdollistaa tasapainoisen kasvun, jossa lapsi pystyy ennakoimaan rutiinien kautta arjen kulkua ja tapahtumia. Pienryhmät muodostetaan joustavasti ja niitä voidaan vaihdella lasten tarpeiden ja pedagogisten tavoitteiden mukaan. Pienryhmätoiminnan kautta varhaiskasvattajilla on mahdollisuus kuulla, nähdä ja ohjata jokaista lasta yksilöllisesti.

Kauniaisissa erilaisia oppimisympäristöjä voidaan hyödyntää monipuolisesti. Tämä koskee niin varhaiskasvatusyksiköiden sisä- ja ulkotiloja, kuin rakennettua ja rakentamatonta ympäristöä, jotka sijaitsevat usein kävelyetäisyyden päässä. Kauniaisten varhaiskasvatuksen ympäristökasvatussuunnitelmassa on kuvattu oppimisympäristöjä ympäristökasvatuksen näkökulmasta (liite 5).

3.3. Yhteistyö varhaiskasvatuksessa

Säännöllisesti toistuvien keskustelujen (mm. LP -keskustelu ja VASU) lisäksi henkilöstö tiedottaa huoltajia lapsen päivästä suullisesti tai kirjallisesti. Päivittäiset tuonti- ja hakutilanteet ovat luontevia kuulumisten vaihtotilanteita, jolloin huoltajat kuulevat lapsen päivästä. Avoin ja viiveetön tiedonkulku ja vuorovaikutus vahvistaa huoltajien ja henkilöstön välistä luottamusta. Viikko- tai kuukausikirjeissä voi avata yleisesti lapsiryhmän kuulumisia ja tapahtumia huoltajille. Tiedottamiseen ja yhteydenpitoon voidaan käyttää sähköisen asiointikanavan lisäksi mm. sähköpostia, tekstiviestejä tai puhelinkeskusteluja. Huoltajilla ja henkilökunnalla on oikeus tulkin käyttöön vuorovaikutuksen tukena.

Kauniaisissa on käytössä Lapset puheeksi -toimintamenetelmä (Toimiva lapsi & perhe -menetelmä) (linkki). Kyseessä on matalan kynnyksen menetelmä, jonka tarkoituksena on tukea lapsen tasapainoista ja sujuvaa arkea. Keskustelua tarjotaan perheille aina tarvittaessa. Esimerkiksi lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa, vaihtaessa ryhmää tai vaihtaessa varhaiskasvatustyksiköstä toiseen. Keskustelua voidaan myös käyttää ennaltaehkäisevästi tai muutosten ilmetessä perheen arjessa. Keskustelussa kartoitetaan lasta suojaavia tekijöitä sekä tukea edellyttäviä alueita lapsen elämässä. Keskustelu on perheelle vapaaehtoinen.

Huoltajien osallisuutta mahdollistetaan esim. vuorovaikutteisten huoltajailtojen kautta. Jokaisella huoltajalla on mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin esim. VASU-keskusteluiden yhteydessä. Monessa Kauniaisten varhaiskasvatustyksikössä toimii aktiivinen vanhempainyhdistys.

Kauniaisten varhaiskasvatus tekee yhteistyötä terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden kanssa. Näitä voivat olla neuvolan ammattilaisten palvelut, perheneuvola, lapsiperheiden perhetyöpalvelut sekä lastensuojelu. Monialainen yhteistyö on tärkeä osa lapsen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin arviointia. Yhteistyön tarkoituksena on tunnistaa mahdollisen tuen tarpeet sekä taata lapselle juuri hänen tarpeitaan vastaavaa varhaiskasvatusta. Monialaisen yhteistyön merkitys korostuu, jos jollakin herää huoli lapsen kehityksestä tai hyvinvoinnista. Tällöin yhteistyössä huoltajien kanssa voidaan laatia Monialaisen yhteistyön lomake (liite 10), esimerkiksi neuvolaa tai toimintaterapiaa varten, josta ilmenee varhaiskasvatuksen näkökulma lapsen kehitykseen tai hyvinvointiin liittyen.

Kauniaisten varhaiskasvatus tekee yhteistyötä neuvolan kanssa varhaisessa vaiheessa, ja tiiviimmin lapsen täyttäessä neljä vuotta. Neljävuotistarkastuksessa tehdään laaja arvio lapsen hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavista tekijöistä. Yhteistyö muodostuu varhaiskasvatuksessa käytävästä neljävuotiaan lapsen varhaiskasvatuskeskustelusta (VASU) ja neuvolan laajasta terveystarkastuksesta, joka sisältää neuvolaterveydenhoitajan ja neuvolalääkärin tarkastuksen. Laajassa terveystarkastuksessa tarkastellaan koko perheen hyvinvointia ja terveyttä.

Kauniaisten varhaiskasvatuksen muita yhteistyökumppaneita ovat opetustoimi, kirjastopalvelut, kulttuuri- ja liikuntapalvelut sekä erilaiset yritykset, järjestöt ja katsomusyhteisöt. Yhteistyön tarkoituksena on laajentaa oppimisympäristöjä ja tarjota lapsille erilaisia kulttuurielämyksiä. Yhteistyö näiden tahojen kanssa tukee varhaiskasvatuksen pedagogisten tavoitteiden toteutumista ja varmistaa laadukkaan varhaiskasvatuksen kokonaisuuden.

Tuen järjestämisen ryhmä (TJR), johon kuuluvat VEO:t ja KieKu, kokoontuu säännöllisesti. TJR –ryhmä kokoontuu pari kertaa vuodessa kunnan terapeuttien sekä neuvolapsykologin kanssa kehittämään yhteistyötä.

4.1. Pedagogisen toiminnan viitekehys

Toiminnan lähtökohtana on pienryhmätoiminta, jossa ryhmät ovat pedagogisesti perusteltuja ja muodostettuja. Toiminta on inklusiivisten periaatteiden mukaista, ja jokainen lapsi saa osallisuuden ja onnistumisen kokemuksia. Pienryhmätoiminta mahdollistaa myös tarkoituksenmukaisen eriyttämisen.

Kauniaisissa varhaiskasvatuksen suunnittelun ja toteuttamisen lähtökohtana on kokopäiväpedagogiikka. Kokopäiväpedagogiikka on suunnitelmallista ja merkityksellistä toimintaa, joka ei rajoitu pelkästään yksittäisiin tuokioihin vaan kaikki hetket nähdään ja niihin tartutaan arvokkaina kasvatus- ja opetustilanteina. Pedagogista toimintaa suunniteltaessa lähtökohta on yhteistyö lasten kanssa, ja keskiössä ovat lasten toiveet ja mielenkiinnon kohteet. Lasten toiveita selvitetään esimerkiksi lasten kokouksien kautta. Lasten ajatuksista ja toiveista keskustellaan ja kannustetaan jokaista lasta tuomaan esiin omia mielipiteitään. Pedagogista toimintaa arvioidaan lasten kanssa säännöllisesti, ja toimintaa kehitetään palautteen perusteella. Ryhmät arvioivat toimintaansa, onnistumisiaan ja kehittämiskohteita kahdesti vuodessa erillisten indikaattorien avulla. Arvioinnit toimitetaan varhaiskasvatuspäällikölle (lisätietoa luvussa 7).

Työtapanamme arvostamme teematyöskentelyä. Teematyöskentelyn lähtökohtana ovat lasten toiveet ja mielenkiinnon kohteet, ja niiden ympärille lähdetään rohkeasti kokeilemaan, tekemään ja oppimaan. Henkilöstön vastuulla on luoda lasten kiinnostusten ympärille oppimiskokonaisuuksia, joissa on huomioitu ryhmän ja kunkin lapsen tarpeet. Kannustamme kokonaisvaltaiseen ja monialaiseen oppimiseen. Henkilöstö on aktiivisesti läsnä lasten toiminnassa ja huomioi lasten aloitteet myös arkisissa tilanteissa.

4.2 Pedagoginen dokumentointi

Tavoitteena on oppia tuntemaan lapsi, lapsen mielenkiinnon kohteet, tapa ajatella sekä ymmärtää lasten välisiä suhteita ja vuorovaikutusta. Henkilöstö ymmärtää dokumentoinnin prosessin ja merkityksen lapsilähtöistä pedagogista toimintaa suunniteltaessa. Kauniaisissa pedagogiseen dokumentointiin kuuluvat esimerkiksi lasten parlamentit, sadutus, lasten kysymysten kerääminen, kuvien ottaminen, videointi ja ilmaisulliset tuotokset. Yhtenä tärkeänä osana on varhaiskasvattajien kirjaamat havainnot. Lapsen VASU on osa pedagogista dokumentointia (kuvattu luvussa 1). Lapsen varhaiskasvatuspolkua dokumentoidaan jatkumona käyttämällä kasvun kansiota, joka toteutetaan fyysisenä, sähköisenä tai näiden rinnakkaismallina.

4.3. Monipuoliset työtavat

Työtapoja suunniteltaessa ja valitessa huomioidaan lapsiryhmän sekä lapsen yksilölliset tarpeet, ikä sekä kiinnostuksen kohteet. Lähtökohtana on aina lapsen osallisuus sekä toiminnalliset ja vaihtelevat työtavat. Työskennellessä lasta kannustetaan ihmettelemään ja tutkimaan asioita yhdessä muiden kanssa. Henkilöstö vastaa sensitiivisesti lapsen aloitteisiin, sekä sanallisiin että sanattomiin.

Kauniaisissa on käytössä Grani DigiLab -oppimisympäristö, jossa on käytössä uutta teknologiaa, kuten 3D-tulostus, ohjelmointi, upotettu todellisuus ja virtuaalitodellisuus. Kauniaisten kaupunki on kehittänyt Digipuu – Tulevaisuuden tutkijat -työvälineen, joka tukee ikätasoisesti lasten digitaitojen kehittymistä. Digitaitojen kehittämisessä leikki on tärkein lähtökohta. Digipuussa on kuvattu lasten digitaitojen kehittymistä ja harjoituksia ikäkausittain. Yhtenä esimerkkinä tieteeseen ja luonnonilmiöihin liittyvinä tutkimustehtävissä on yksiköissä kiertävät tutkijan salkut.

4.4. Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä

Leikin aikana varmistetaan, että jokaiselle lapsella on mahdollisuus osallistua leikkiin omien valmiuksiensa mukaisesti; tässä aikuisen läsnäolo ja tuki on tärkeää. Henkilöstö sanoittaa leikkiä ja on sekä fyysisesti

että psyykkisesti läsnä leikkitalanteessa. Leikkivälineitä ja leikkipisteitä muokataan kulloisenkin tarpeen ja lasten mielenkiinnon mukaisesti. Lasten aloitteiden pohjalta toteutetaan ohjattua leikkiä kokopäiväpedagogiikkaa noudattaen sekä sisällä että ulkona. Ohjatussa leikissä lapsi pääsee harjoittelemaan muun muassa tunne- ja kaveritaitoja (liite 8). Lasten leikkialoiteisiin suhtaudutaan ja vastataan avoimesti ja sukupuolisensitiivisesti. Leikin aikana henkilöstö havainnoi ja dokumentoi lasten mielenkiinnon kohteita ja vuorovaikutussuhteita.

Leikin ympärille kehitetään ja rakennetaan oppimisympäristöjä, ja niihin sisällytetään kaikki varhaiskasvatussuunnitelman osa-alueet. Oppimisympäristöjä rakennettaessa lapsi on aktiivinen suunnittelija ja toimija. Lapsen toiveet ja mielenkiinnon kohteet ovat keskeisessä osassa oppimisympäristöjä kehittäessä. Oppimisympäristöt ovat joustavia, jotta pitkäkestoinen leikki mahdollistuu ja toteutuu. Oppimisympäristöjä kuvataan lisää luvussa 3.

Leikissä lapsen sisäinen ja ulkoinen maailma kohtaavat!

Paikallinen kuvio 2. Leikin merkitys

4.5. Oppimisen alueet

Jokainen lapsi tulee päivittäin kohdatuksi ja kuulluksi. Tämä saavutetaan esimerkiksi pienryhmätoiminnalla, kuvatukea hyödyntämällä, ja aikuisen aktiivisella läsnäololla ja kontaktin ottamisella. Kielitietoisuutta kehitetään niin lapsiryhmissä kuin henkilöstön kesken. Lasten osaamiin kieliin tutustutaan ja ne tuodaan näkyväksi ryhmän arjessa. Kaikille kielille sallitaan tilaa, ja kieliin asennoidutaan positiivisesti. Kielitietoisuuden kehittämisen tukena toimii Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisien varhaiskasvatuksen

käsikirja (liite 6). Henkilöstö tukee johdonmukaisesti ja tietoisesti kaikkien lasten sanavarannon kehittymistä. Kaikissa tilanteissa käytetään kuvailevaa ja tarkkaa kieltä. Laulut ja lorut ovat aktiivisessa ja päivittäisessä käytössä. Kiireettömälle keskustelulle tehdään arjessa aikaa ja tilaa.

Kauniaisissa henkilöstöllä on avoin asenne eri kieliin ja kulttuureihin. Kielitietoisuus ja sen lisääminen huomioidaan päivittäisessä toiminnassa. Lapset saavat leikkiessään käyttää sitä kieltä, joka tuntuu heistä luontevalta. Henkilöstö ymmärtää lapsen oman kielen merkityksen eikä kiellä sen käyttöä vaan näkee sen rikkautena. Lasta, joka hallitsee muuta kieltä kuin varhaiskasvatuksen opetuskieltä, kannustetaan tuomaan kielitaitoaan esiin. Lapsen äidinkielen oppimisessa ensisijaisessa vastuussa ovat lapsen huoltajat. Huoltajien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Huoltajilla on oikeus tulkkiin heidän kanssaan käytävissä keskusteluissa. Tulkin käyttö toimii myös henkilöstön oikeuden turvaamisessa.

Kauniaisissa järjestetään ruotsinkielistä kunnallista kielikylpyvarhaiskasvatusta sekä esiopetusta. Kauniaisissa on tämän lisäksi englannin kielellä toimivia yksityisiä varhaiskasvatussyksiköitä.

Kauniaisissa tuetaan lasten kielitaidon sekä kieli- ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Kielen kehittymistä tukevana välineinä käytetään muun muassa Roihusten perhe –materiaalia sekä KieliPeda-työvälinettä ([linkki](#)). Kielitietoista oppimisympäristöä arvioidaan KieliPeda-työvälinettä hyödyntäen vähintään kerran toimintakaudessa. Varhaiskasvatussyksiköt tekevät myös säännöllistä yhteistyötä Kauniaisten kirjaston kanssa muun muassa kirjastovierailujen muodossa.

Monipuolista liikuntaa toteutetaan ulko- ja sisätiloissa. Liikuntaa hyödynnetään pedagogisesti eri tilanteissa ja hetkissä. Henkilöstö ymmärtää liikunnan merkityksen lapsen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Liikuntavälineitä on mahdollisuuksien mukaan lasten saatavilla. Varhaiskasvatussyksiköiden ympäristöjen tulee olla sallivia eikä liikuntamahdollisuuksia kielletä, vaan pikemminkin pohditaan, miten ne toteutetaan turvallisesti. Kauniaisissa erilaiset liikunta- ja urheilumahdollisuudet (kuten uimahalli, jäähalli ja urheilukenttä) ovat kävelymatkan päässä, ja niitä hyödynnetään pedagogisessa toiminnassa.

Lasten ja perheiden erilaiset katsomukset huomioidaan tasavertaisesti toiminnassamme, ja henkilöstö ymmärtää katsomusten moninaisuuden. Tutustumme lapsiryhmässä läsnä oleviin uskontoihin ja muihin katsomuksiin sekä uskonottomuuteen esimerkiksi juhlien aikaan ja päivittäisissä tilanteissa (ruokakulttuuri, pukeutuminen). Katsomusten ei tule näyttäytyä poissaolevina lapsiryhmissä, vaan yhdessä tutkimalla edistämme keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä. Katsomuskasvatus on sitouttamatonta, ja keskeistä on avoin vuorovaikutus ja yhteistyö huoltajien kanssa. Yhteistyötä voidaan tehdä eri katsomusyhteisöjen kanssa.

Kauniaisten lähiympäristöä tehdään tutuksi muun muassa retkillä, jotka ovat osa lapsen arkea varhaiskasvatuksessa. Tavoitteena on tehdä kaupunkia tutuksi lapsille ja kasvattaa positiivista, luontoa kunnioittavaa ympäristösuhdetta. Kauniaisten varhaiskasvatus edistää kestävästä kehitystä. Kiinnitämme huomiota energiansäästöön ja kierrätykseen sekä jätteiden vähentämiseen. Lapset ovat aktiivisia osallistujia ja toimijoita kestävästä kehityksen pyrkimyksissä esimerkiksi osallistumalla kierrätyksen eri vaiheisiin. Lisätietoa löytyy Ympäristökasvatussuunnitelmasta (liite 5).

Luovan ilmaisun tarkoituksena on rohkaista lasta sanalliseen ja keholliseen ilmaisuun esimerkiksi musiikin, kuvallisen ja käsityöllisen ilmaisun, draaman, tanssin ja leikin keinoin. Näitä menetelmiä käyttämällä lapsella on mahdollisuus käsitellä ja näyttää tunteitaan, myös ilman sanoja. Tarjoamme lapselle mahdollisuuden kielelliseen ja keholliseen kokemukseen, ilmaisuun ja viestintään, sekä tutustuttaa heitä eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön. Materiaalit ja välineet ovat lasten saatavilla päivittäin. Kauniaisissa kulttuuripalvelut järjestää ryhmille tapahtumia.

5.1. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet ja vastuut

Kauniaisten varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvattu tuki koskee kunnallista varhaiskasvatusta, yksityistä varhaiskasvatusta sekä ryhmäperhepäivähoitoa ja perhepäivähoitoa. Kauniaisissa toimii VEO:ista ja muista asiantuntijoista koostuva Tuen järjestämisen ryhmä, TJR. Ryhmässä kehitetään Kauniaisten erityisvarhaiskasvatusta sekä monialaista yhteistyötä tukea tarvitsevien lasten sekä perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kasvun, Oppimisen ja Hyvinvoinnin Tuki ja Avoin (KOHTA) on ryhmä, jossa kokoontuvat TJR, Avoimen perhetoiminnan henkilöstö sekä VEO:jen esimiehet ja sitä johtaa varhaiskasvatuspäällikkö. KOHTA-ryhmässä käsitellään TJR:n esiin tuomia tuen järjestämiseen liittyviä ajankohtaisia asioita, Avoimesta perhetoiminnasta esiin nousevia asioita sekä yleisesti tuen järjestämiseen liittyviä kysymyksiä.

Varhaiskasvatuspäällikkö tekee hallintopäätökset tehostetusta tuesta, erityisestä tuesta ja tukipalveluista sekä kunnallisessa että kunnan alueella järjestettävässä yksityisessä varhaiskasvatuksessa.

Ennaltaehkäisevä ja varhaisen tuen toiminta

Kauniaisissa tarjotaan avointa perhetoimintaa. Sen tavoitteena on toimia perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi matalan kynnyksen palveluna. Avoimen perhetoiminnan yhteydessä toimii eri alojen toimijoita perhekeskusmaisesta mallin mukaisesti. Pikkulapsi perheellä on mahdollisuus tavata toisiaan omalla kohtaamispaikalla ja saada perheelleen varhaista tukea ja ohjausta. VEO:t ja KieKu vierailevat Avoimessa perhetoiminnassa säännöllisesti. Tarvittaessa perhe voidaan ohjata muiden lähipalvelujen piiriin. Avoimen perhetoiminnan tärkeisiin arvoihin kuuluu perheiden osallisuus. Avointa perhetoimintaa tarjotaan niille perheille, joiden lapset eivät ole varhaiskasvatuksen piirissä. Avoin varhaiskasvatus osallistuu myös kotoutumisen tukemiseen. Perhetyötä tehdään monialaisesti eri toimialojen kesken, esim. parityöskentelynä kotikäyntien muodossa. Pyydä apua –toiminto kaupungin nettisivuilla on matalan kynnyksen tukipalvelu Kauniaisten lapsiperheille.

LP –keskustelu (Toimiva lapsi & perhe –menetelmä) on käytössä Kauniaisissa koko kunnan yhteisenä toimintamallina. Lapset puheeksi -keskustelun tarkoituksena on yhdessä huoltajien kanssa pysähtyä miettimään, miltä perheen arki näyttää lapsen näkökulmasta. Tarkempi kuvaus luvussa 3.3.

5.3. Tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa

Paikallinen kuvio 3: Tuen portaat

Huolen herätessä lapsen kehityksestä tai hyvinvoinnista, varhaiskasvatusryhmän henkilöstö keskustelee keskenään ja ottaa sen jälkeen asian puheeksi huoltajien kanssa. Mikäli huoli herää huoltajalla, tiedon vastaanottanut työntekijä tuo tiedon tiimiin. Ryhmän VO vastaa tuen suunnittelusta, kirjaamisesta sekä toteuttamisesta.

Yleinen tuki toteutetaan lapsen omassa ryhmässä ryhmän henkilöstön yhteistyönä. Tuki aloitetaan heti sen tarpeen ilmettyä. Tuen suunnittelun tukena käytetään Tuen valikkoa (Liite 11). Tarvittaessa VO ottaa yhteyttä VEO:on ja yhteistyössä selvitetään, miten lapsen asioissa olisi hyvä edetä.

Lapsen VASU laaditaan yhteistyössä huoltajien kanssa lasta kuullen (liite 4). Keskustelussa sovitaan yleisen tuen järjestämisen keinoista ja menetelmistä.

Tehostetun tuen käytännön järjestäminen päätetään lapsen edun mukaisesti. Yhteistyössä huoltajien kanssa mietitään miten ja missä tehostettu tuki toteutetaan.

Ennen tehostetun tuen alkamiseen liittyvän hallintopäätöksen tekemistä VO, VEO sekä huoltajat ja mahdolliset muut asiantuntijat (esim. puheterapeutti, neuvolaterveydenhoitaja, KieKu) päivittävät lapsen VASU:n ja arvioivat tuen tarpeen. Mikäli todetaan, että tehostettu tuki on tarpeen, VEO pyytää varhaiskasvatusyksikön johtajaa järjestämään huoltajille kuulemistilaisuuden, huomioiden mahdollinen tulkkausten tarve. Huoltajille tulee tehdä kirjallinen kutsu kuulemistilaisuuteen.

Kuulemisessa lapsen tuen järjestämiseen liittyvät asiat käydään läpi huoltajia ja heidän näkemyksiään kuullen (liite 12). Lasta kuullaan hänen ikänsä ja kehitystasonsa huomioon ottaen joko kuulemistilaisuudessa tai huoltajan toimesta.

Kuulemisen jälkeen varhaiskasvatustyöryhmän johtaja lähettää kuulemislomakkeen, kopiot lapsen VASU:sta sekä mahdollisista asiantuntijalausunnoista kaupungin kirjaamoon. Varhaiskasvatuspäällikkö tekee asiasta hallintopäätöksen. Päätös lähetetään huoltajille sähköisesti sekä tiedoksi varhaiskasvatustyöryhmän johtajalle ja VEO:lle.

VO kutsuu koolle lapsen VASU:n laadintaan ja seurantaan sekä arviointiin osallistuvat henkilöt. VO:n tehtävänä on kirjata lapsen VASU yhteistyössä VEO:n kanssa. Lapsen vasuun kirjataan myös lapsen mahdollisesti saamat sosiaali- ja terveyspalvelut, jos se on olennaista lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta. Mahdollisia asiantuntijalausuntoja hyödynnetään laadittaessa lapsen VASU:a yhdessä huoltajien kanssa.

Lasta koskevat asiantuntijalausunnot toimitetaan VEO:lle. Lapsen siirtyessä varhaiskasvatustyöryhmästä tai -yksiköstä toiseen oman kunnan sisällä, VEO huolehtii lausuntojen luovuttamisesta vastaanottavan yksikön VEO:lle. Yksityiseen varhaiskasvatukseen tai kunnasta toiseen siirryttäessä lausunnot annetaan huoltajien välitettäväksi. Varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto voi liikkua vanhan ja uuden järjestäjän välillä salassapitovelvollisuuden estämättä.

Tehostettua tukea toteutetaan varhaiskasvatuksessa lapsen VASU:un kirjatulla tavalla. VASU:un kirjataan tuen toteuttamisen vastuut ja muodot.

Tehostetun tuen vaikuttavuutta arvioidaan vähintään kerran vuodessa ja aina tarvittaessa. Arviointiin osallistuvat VO, VEO sekä huoltajat. Mikäli todetaan, että tehostettu tuki ei ole enää tarpeen, se lopetetaan hallintopäätöksellä. Mikäli todetaan, että tehostettu tuki ei riitä, käynnistetään hallintopäätösmerkintä erityisen tuen aloittamiseksi. VEO pyytää varhaiskasvatustyöryhmän johtajaa järjestämään huoltajille kuulemistilaisuuden ja toimittamaan sen jälkeen asiakirjat kaupungin kirjaamoon. Varhaiskasvatuspäällikkö tekee hallintopäätöksen. Päätös lähetetään huoltajille sähköisesti, sekä tiedoksi varhaiskasvatustyöryhmän johtajalle ja VEO:lle.

Erityisen tuen käytännön järjestäminen päätetään lapsen edun mukaisesti. Yhteistyössä huoltajien kanssa mietitään, miten ja missä erityinen tuki toteutetaan.

Erityinen tuki voidaan aloittaa myös ilman edeltävää tehostettua tukea lapsen edun ja tarpeiden mukaisesti. Erityisen tuen alkamiseen liittyvä hallintopäätösmerkintä on samanlainen kuin tehostetun tuen aloittamiseen liittyvässä prosessissa.

VO kutsuu koolle lapsen VASU:n laadintaan ja seurantaan sekä arviointiin osallistuvat henkilöt. VO:n tehtävänä on kirjata lapsen VASU yhteistyössä VEO:n kanssa. Lapsen VASU:un kirjataan myös lapsen mahdollisesti saamat sosiaali- ja terveyspalvelut, jos se on olennaista lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta. Mahdollisia asiantuntijalausuntoja hyödynnetään laadittaessa lapsen VASU:a yhdessä huoltajien kanssa.

Lasta koskevat asiantuntijalausunnot toimitetaan VEO:lle. Lapsen siirtyessä varhaiskasvatustyöryhmästä tai -yksiköstä toiseen oman kunnan sisällä, VEO huolehtii lausuntojen luovuttamisesta vastaavalle VEO:lle. Yksityiseen varhaiskasvatukseen tai kunnasta toiseen siirryttäessä lausunnot annetaan huoltajien välitettäväksi. Varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto voi liikkua vanhan ja uuden järjestäjän välillä salassapitovelvollisuuden estämättä. Asiantuntijalausunnot palautetaan huoltajille asiakkuuden päättyessä.

Erityistä tukea toteutetaan varhaiskasvatuksessa lapsen VASU:un kirjatulla tavalla. VASU:un kirjataan tuen toteuttamisen vastuut ja muodot.

Erytisen tuen vaikuttavuutta arvioidaan vähintään kerran vuodessa ja aina tarvittaessa. Arviointiin osallistuvat VEO, VO sekä huoltajat.

Mikäli todetaan, että erityinen tuki ei ole enää tarpeen, se lopetetaan hallintopäätöksellä ja tuki jatkuu tehostettuna tai yleisenä tukena. VEO pyytää varhaiskasvatusyksikön johtajaa järjestämään huoltajille kuulemistilaisuuden ja toimittamaan sen jälkeen asiakirjat kaupungin kirjaamoon. Varhaiskasvatuspäällikkö tekee hallintopäätöksen. Päätös lähetetään huoltajille sähköisesti, sekä tiedoksi varhaiskasvatusyksikön johtajalle ja VEO:lle.

Psykologisen tai lääketieteellisen lausunnon perusteella lapselle voidaan hakea pidennettyä oppivelvollisuutta. Lausunnot tulee käydä ilmi vammaisuuden aste. Tässä tapauksessa VEO käynnistää hallintopäätösmenettelyn, joka on muutoin samanlainen kuin yllä kuvattu, mutta päätöksen tekee opetuspäällikkö. Samalla tehdään lapselle aina myös erityisen tuen päätös, mikäli hänellä ei sitä vielä ole.

Mikäli varhaiskasvatuksessa oleva lapsi osallistuu lisäksi muualla järjestettävään varhaiskasvatukseen tai esiopetukseen (esim. sairaalassa), VO huolehtii yhteydenpidosta varhaiskasvatuksen/esiopetuksen järjestäjään sekä lapsen huoltajien kanssa sovitulla tavalla. Tarvittaessa VEO on mukana yhteydenpidossa.

Pedagogisten tukimuotojen suunnittelu on VO:n ja tarvittaessa VEO:n vastuulla. Toteuttamiseen osallistuu ryhmän koko henkilöstö suunnitellusti sekä tarvittaessa VEO. Pedagogiset tukimuodot toteutetaan inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Rakenteellisista tukitoimista päätöksen tekee varhaiskasvatuspäällikkö.

Hoidollisista tuen muodoista tehdään tarvittaessa hallintopäätös. Mikäli lapsi tarvitsee lääkehoitoa varhaiskasvatuksessa, hänelle laaditaan Varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelma (liite 13).

Kun lapselle suunnitellaan tukitoimia, VO kirjaa ne aina lapsen VASU:un tarvittaessa yhteistyössä VEO:n kanssa. Tukitoimista keskustellaan huoltajien kanssa sekä lapsen kanssa hänen ikänsä ja kehitystasonsa huomioiden.

7.1. Pedagogisen toiminnan arviointi ja kehittäminen

Paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa täydentävät ja tarkentavat yksiköissä laadittavat Toimintasuunnitelmat (liite 1). Varhaiskasvatusyksiköiden vuosittain 15.9. mennessä laatimat toimintasuunnitelmat tarkentavat varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista kussakin varhaiskasvatusyksikössä yksikön erityispiirteet huomioiden. Toimintasuunnitelmien lisäksi ryhmissä laaditaan ns. Tiimin pedagoginen sitoumus (liite 2).

Lapsen tuen toteutumista seurataan, kehitetään ja arvioidaan hänen VASU:nsa kautta yhteistyössä huoltajien kanssa. Tätä prosessia on kuvattu tarkemmin luvussa 5.

Kauniainen toteuttaa säännöllisesti varhaiskasvatuksen asiakaskyselyn yhteistyössä muiden pääkaupunkiseudun kuntien kanssa. Kysely toteutetaan joka toinen vuosi, ja kyselyyn sisältyy sekä huoltajien näkemyksiä että lasten näkemyksiä kartoitettavia osioita. Kyselyn tuloksia hyödynnetään palveluiden kehittämistyössä niin kaupunki- kuin yksikötasoilla.

Kauniaisissa käytettävä Arviointilomake on liitteenä (liite 14). Varhaiskasvatuksen johto asettaa vuosittain kolme arvioitavaa indikaattoria. Ryhmä valitsee lisäksi omavalintaisen yhden arvioitavan indikaattorin. Varhaiskasvatusyksiköiden johtajat tuottavat varhaiskasvatuksen johdolle koosteen johtamansa yksikön arvioinnin tuloksista. Lisäksi kukin varhaiskasvatusyksikkö julkistaa keskeiset arvioinnin tulokset esim.

verkkosivuillaan. Vuonna 2023 otettaneen käyttöön KARVI:n Valssi-arviointityökalu sekä arviointiportaali. Varhaiskasvatuksen mittareita seurataan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä, sekä tiedolla johtamisen työkalujen avulla.

LIITTEET:

LIITE 1: Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelma

LIITE 2: Tiimin pedagoginen sitoumus

LIITE 3: Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (OPH mallilomake, ei vielä olemassa)

LIITE 4: Lapsen osallisuus-lomake

LIITE 5: Ympäristökasvatussuunnitelma

LIITE 6: Kieli-, kulttuuri ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirja

LIITE 7: Tunne- ja kaveritaitojen polku –työkalu

LIITE 8: Turvallisuussuunnitelma

LIITE 9: Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma (yksikkökohtaiset)

LIITE 10: Monialaisen yhteistyön lomake

LIITE 11: Tuen valikko

LIITE 12: Tukeen liittyvä kuuleminen

LIITE 13: Varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelma

LIITE 14: Arviointilomake

LINKIT:

Lapset puheeksi –menetelmä: <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/perheet/toimiva-lapsi-ja-perhe-tyo/lapset-puheeksi-menetelma/>

KieliPeda: <https://www.utu.fi/fi/yliopisto/kasvatustieteiden-tiedekunta/opettajankoulutuslaitos/kieli-ja-kulttuuritietoinen-opetus>